

OMAGUL-LEAC SAU OTRAVĂ?

Magdalena CHIRIȚOIU¹

Speciile de plante aparținând genului *Aconitum* sunt cunoscute în popor sub numele de omag. Denumirea genului este veche, Theophrastos și Nicandros o atribuiau unor plante otrăvitoare. El face parte, împreună cu alte 24 de genuri existente în România, din familia *Ranunculaceae* și cuprinde mai multe specii cu numeroase subspecii și forme, de multe ori diferențindu-se greu unele de altele.

Speciile de omag sunt plante perene ierboase, cu rizom oblic, cilindric, ramificat sau neramificat, tuberos sau netuberos. Tulpina aeriană, puțin ramificată, este dreaptă, purtând numeroase frunze alterne, de regulă palmat divizate, cu diviziuni mai mult sau mai puțin înguste. La extremitatea superioară a tulpinii se află grupate florile zigomorfe, hermafrodite. Periantul este format din 5 foliole petaloide, neregulate, caduce, rar persistente, cea superioară cu aspect de coif, cele 2 laterale rotund-ovate, iar cele inferioare eliptice. Nectariile superioare, două sunt în formă de pinten, iar celelalte trei sunt foarte mici sau lipsesc. Androceul este format din numeroase stamine, iar ovarele, în general 3-5, sunt libere. Fructele se numesc folicule și conțin multe semințe muchiate, aripate sau transversal cutate. Înfloresc din iunie până în septembrie.

Genul *Aconitum* are o origine terțiară, cu un centru genetic est-siberian, de unde a iradiat pe teritorii siberiene, europene, și nord-americane. Speciile existente la noi în țară, care aparțin acestui gen, sunt următoarele: *A. lasiostomum* (*A. velutinum*), *A. vulparia*, *A. anthora*, *A. variegatum* (*A. gracile*), *A. degenii* (*A. paniculatum*), *A. moldavicum* (*A. hosteanum*), *A. toxicum*, *A. tauricum*, *A. romanicum* (*A. fissurae*), *A. firmum ssp. firmum* (*A. skerisorae*), *A. firmum ssp. hians* (*A. callibotrium*). Primele trei specii au florile de culoare galbenă, iar restul, de culoare albastru-violet. Acestea cresc prin pajiștile montane și locurile stâncoase din etajul subalpin, de-a lungul izvoarelor și pâraielor, preferând solurile aluvio-colviale, umede și reci, bogate în substanțe nutritive. Ele se întovărășesc cu alte specii de plante care au aceleași preferințe ecologice și formează asociații vegetale reunite în clasa buruienilor înalte de munte (Clasa *Mulgedio-Aconitetea*). Specia *Aconitum tauricum* edifică asociația *Aconitetum*

---

¹ Muzeul Județean Argeș

taurici Borza 1934, care se regăsește și în Alpi, în ecotopuri asemănătoare. Extinderea asociației este condiționată de factorul antropo-zoogen, prin îmbogățirea cu material azotos provenit din dejecțiile turmelor de oi.

În scopuri terapeutice se folosesc tuberii tineri (*Tubera Aconiti*) recoltați după înflorire, numai de la speciile care aparțin Secției *Napellus* (*A. firmum ssp. hians*, *A. tauricum*, *A. romanicum*). Din aceștia se extrag: aconitina (alcaloid foarte toxic), aconellina, napellina, acolyctina, isoaconitina. Acțiunea farmacologică se datorează alcaloidului aconitină care influențează activitatea sistemului nervos central, cu acțiune analgezică, în special la nivelul nervului trigemen și depresivă a centrilor bulbo-spinali.

Fig. 1 - *Aconitul anthora*

Produsele vegetale folosite sunt: pulberea obținută din tuberii și maceratul alcoolic preparat din planta întreagă, recoltată în luna august. Se administrează ca analgezic în nevralgiile trigemenului, pentru calmarea tusei în bronșite, tuse convulsivă, laringite, pentru decongestionarea căilor respiratorii, astm nervos și reumatism poliarticular acut.

În trecut, omagul se întrebuița pentru a ucide insectele de pe animale și a spăla chiar ranile acestora. Ciobanii scăpau de câinii hoinari, vulpi, bursuci și alte animale stricătoare cu ajutorul fierturii concentrate sau a rădăcinii pisată și amestecată cu mămăligă pe care le-o administrau acestora. În cazul otrăvirii accidentale, omului sau animalelor li se provoacă vomisme și li se administrează ceaiuri taninoase, excitante și băuturi calde cu alcool.

S-a constatat că aconitina este una din substanțele vegetale cele mai toxice pentru om și animale, fapt pentru care omagul nu este consumat, de obicei, de către acestea.

În cazul administrării medicamentelor sau a altor produse care conțin aconitină se recomandă respectarea riguroasă a dozelor terapeutice indicate.